

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ

Будівельний факультет

Кафедра вишукувань та проектування шляхів сполучення, геодезії та
землеустрою

**ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЗАХОДІВ РАЦІОНАЛЬНОГО
ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ**

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи магістра

ВПГЗ. 002.193.2025.ПЗ

Розробив: студент гр. 216-ГЗ-Д23

Богущий Владислав Романович

Спеціальність: 193 Геодезія та

землеустрій (роботу виконано

самостійно, відповідно до принципів
академічної доброчесності)

Керівник: к.т.н доц. Орел Є. Ф.

Нормоконтроль: к.т.н доц. Орел Є. Ф.

Зав.кафедри: д.т.н проф. Угненко Є. Б.

Рецензент: декан будівельного

факультету Українського державного

університету залізничного транспорту

к.т.н. доц. кафедри "Залізнична колія і
транспортні споруди" Дудін О. А.

2025 рік

Український державний університет залізничного транспорту

Факультет будівельний

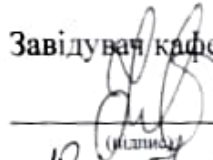
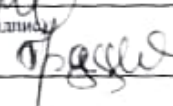
**Кафедра вишукувань та проектування шляхів сполучення, геодезії та
землеустрою**

Освітній рівень: магістр

Спеціальність: 193 «Геодезія та землеустрій»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.т.н., професор

 Євгенія УГНЕНКО
(підпис)
« 12 » 2025 року

ЗАВДАННЯ

НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Богуцькому Владиславу Романовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту Дослідження системи заходів раціонального використання та
охорони земельного фонду України

керівник проекту Орел Євген Федорович, к.т.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

_____ затверджена розпорядженням
по будівельному факультету від « 30 » вересня 2024 року № 10

2. Строк подання студентом проекту « 20 » грудня 2024 року

3. Вихідні дані проекту 1. Нормативно-правова база 2. Загальні дані про
земельний фонд України 3. Наукові статті та публікації. 4. Картографічні та
геодезичні дані 5. Методи та заходи землекористування 6. Експертні висновки
та дослідження (Інститут ім. Соколовського, Держстат, Держгеокадастр, місцеві
органи влади, міжнародні організації)

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки 1. Вступ. 2. Дослідження
системи заходів раціонального використання земель. 3. Дослідження системи
заходів охорони земельного фонду. 4. Питання раціонального використання та
охорони земельного фонду 5. Управління та охорона земельного фонду
Миколаївської області. 6. Охорона праці. 7. Загальні висновки

5. Перелік графічного матеріалу 1. Структура земельного законодавства 2. Використання земельного фонду України 3. Розрахунок розораності земель в регіонах України 4. Використання земельного фонду Миколаївської області 5. Структура земельного фонду України 6. Основні типи ґрунтів Миколаївської області 7. Динаміка консервації земель в області 8. Постраждалі внаслідок війни громади та природоохоронні території.

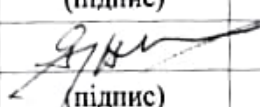
6. Консультанти окремих розділів

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання « 20 » грудня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вихідні дані для розробки проекту	20.09-29.09	
2	Загальні положення земельного фонду в законодавстві України	29.09-10.10	
3	Структура земельного фонду, проблеми, концепції та стратегії	10.10-20.10	
4	Вплив різноманітних чинників на стан земельного фонду	20.10-25.10	
5	Методи та інструменти охорони земельного фонду	25.10-5.11	
6	Оцінка ефективності заходів	5.11-15.11	
7	Впровадження інновацій	15.11-25.11	
8	Ризики та можливості земельного фонду в контексті зміни клімату	25.11-5.12	
9	Огляд стану земель Миколаївської області. Розробка заходів та рекомендацій	5.12-10.12	
10	Охорона праці	10.12-15.12	
11	Перевірка пояснювальної записки на плагіат	15.12-20.12	

Студент			Богуцький В.Р
		(підпис)	(прізвище, ініціали)
Керівник роботи			Орел С.Ф
		(підпис)	(Прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ СИСТЕМИ ЗАХОДІВ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ.....	10
1.1 Огляд існуючих положень законодавства України щодо земельних ресурсів.....	9
1.2 Вивчення проблем, концепцій та стратегій раціонального використання земельних ресурсів.....	12
1.3 Аналіз міжнародного досвіду у сфері управління земельними ресурсами.....	20
1.4 Висновки до розділу.....	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ ЗАХОДІВ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬНОГО ФОНДУ.....	25
2.1 Вплив антропогенних, природних та соціально-економічних чинників на стан земельного фонду.....	25
2.2 Аналіз методів та інструментів охорони земельного фонду	28
2.3 Оцінка ефективності заходів охорони земель.....	31
2.4 Висновки до розділу.....	34
РОЗДІЛ 3. АСПЕКТИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬНОГО ФОНДУ.....	35
3.1 Розробка стратегій та програм раціонального використання з урахуванням їхньої природно-ресурсної бази.....	35
3.2 Впровадження інновацій у сфері земельних відносин та управлінням земельного фонду.....	41
3.3 Аналіз ризиків та можливостей розвитку земельного сектору в контексті зміни клімату та інших глобальних тенденцій.....	45
3.4 Висновки до розділу.....	55

					ВПГЗ. 002.193. 2025 ПЗ			
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	Дослідження системи заходів раціонального використання та охорони земельного фонду України Літ. Арк. Акрівши 4 87 УкрДУЗТ			
Розроб.		Богущий						
Перевір.		Орел						
Н. Контр.		Орел						
Затверд.		Усненко						

РОЗДІЛ 4. УПРАВЛІННЯ ТА ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬНОГО ФОНДУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	57
4.1 Огляд стану земельного фонду та його використання в області	57
4.2 Аналіз заходів раціонального використання та охорони земель області.....	61
4.3 Рекомендації щодо поліпшення системи управління та охорони земельного фонду на рівні області.....	63
4.4 Висновки до розділу.....	66
5. Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях.....	67
5.1 Небезпечні та шкідливі чинники при роботі на комп'ютері.....	67
5.2 Організація та технічні засоби усунення шкідливих та небезпечних факторів.....	70
5.3 Забезпечення пожежної та вибухової безпеки.....	76
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	81
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84

Анотація

Дана кваліфікаційна робота включає в себе: 87 аркуші текстової частини, 2 ілюстрації, 0 фотографій, 2 таблиці, 3 діаграми, 0 додатків, 29 літературних джерел, обсяг графічного/презентаційного матеріалу: 19 аркушів.

Ключові слова: земельне право, землеустрій, раціональне землекористування.

Об'єктом дослідження є земельний фонд України.

Метою дослідження є аналіз системи заходів раціонального використання та охорони земельного фонду України, виявлення ключових проблем та викликів, а також розробка рекомендацій щодо покращення ситуації.

У кваліфікаційній роботі проаналізовано сучасний стан земельного фонду України, проблеми та виклики, розроблено рекомендації щодо поліпшення стану земельного фонду, розроблені рекомендації щодо поліпшення системи управління та охорони земельного фонду в Миколаївській області. Узагальнюючи, дослідження раціонального використання та охорони земельного фонду України підкреслюється необхідність комплексного підходу, що включає вдосконалення законодавства, впровадження сучасних технологій, розвиток освітніх програм, економічні стимули та міжнародну співпрацю. Лише за умов тісної взаємодії держави, місцевих громад, аграріїв та громадськості можна досягти сталого розвитку земельних ресурсів, забезпечуючи їх збереження для майбутніх поколінь та сприяючи економічному та екологічному процвітанню країни.

Abstract.

This qualification work includes: 87 pages of text, 2 illustrations, 0 photographs, 2 tables, 3 diagrams, 0 appendices, 29 literary sources, volume of graphic/presentation material: 19 pages.

Keywords: land law, land management, rational land use.

The object of research is the land fund of Ukraine.

The purpose of the study is to analyze the system of measures for the rational use and protection of the land fund of Ukraine, to identify key problems and challenges, and to develop recommendations for improving the situation.

The qualification work analyzes the current state of the land fund of Ukraine, problems and challenges, develops recommendations for improving the state of the land fund, and develops recommendations for improving the system of management and protection of the land fund in Mykolaiv region. Summarizing, the study of the rational use and protection of the land fund of Ukraine emphasizes the need for an integrated approach, including improvement of legislation, introduction of modern technologies, development of educational programs, economic incentives and international cooperation. Only through close cooperation between the state, local communities, farmers and the public can sustainable development of land resources be achieved, ensuring their preservation for future generations and contributing to the economic and environmental prosperity of the country.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України [Електронний ресурс].
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Земельний кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
3. Лебеденко О.В. Принципи раціонального використання земельних ресурсів // Економіка АПК, 2010.
4. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель [Електронний ресурс] — Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70-2022-%D1%80#n9>
5. Kvitka, G. (2009), "Experience land use: a united Europe too small farmers to farm", *Zem levporjadnyj visnyk*, vol. 8.
6. Третяк А. М. Оцінка ефективності землеустрою та землевпорядкування [Електронний ресурс] / А. М. Третяк, В. М. Третяк, О. А. Малашевська // Економіка природокористування і сталий розвиток. – 2019. – № 5 (24). – С. 91-95.
7. Третяк А.М. Землеустрій в Україні: впорядкування землеволодінь і землекористувань та організація території сільськогосподарських підприємств : [монографія] / А.М. Третяк, В.М. Третяк. – Херсон : Грінь Д.С., 2016. – 200 с.
8. Державна екологічна інспекція України <https://www.dei.gov.ua/post/2306>
[Електронний ресурс]

9. Рекомендації з використання донних відкладень із рибогосподарських водойм для поліпшення стану сільськогосподарських угідь та відновлення земель, пошкоджених під час бойових дій — Харків, 2023 р. - 112 с.
10. Продовольча та сільськогосподарська організація Об'єднаних націй [Електронний ресурс] <https://www.fao.org/home/ru/>
11. Національний науковий центр «Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О.Н. Соколовського» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.issar.com.ua>
12. Гунько Л.А., Поліщук С.П., Колганова І.Г. Зарубіжний досвід регулювання агробізнесу та його напрями імплементації в Україні // Економіка та управління АПК, 2018.
13. Danelle Abraham, Thierry Ngoga, Jonathan Said, Merav Yachin. How Israel became a world leader in agriculture and water?, 2019.
14. «Землеустрій. Частина 3» книга 1 / навч.посібник / А.Г. Мартин, Л.А. Гунько, Т.М. Прядка, І.П. Ковальчук, О.М. Чумаченко, О.В. Кустовська, І.П. Гетманьчик, І.Г. Колганова - К.: ДП «Компринт», 2017. –472с
15. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами [Електронний ресурс] :навчальний посібник / А. М. Третяк, О. С. Дорош ; за ред. проф. А. М. Третяка. – Вінниця: Нова Книга, 2006 – 360 с.
16. Сучасні проблеми урбанізації в контексті національної безпеки [Електронний ресурс] <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/suchasni-problemi-urbanizacii-v-konteksti-nacionalnoi-bezpeki>.

17. Основи земельного права України [Електронний ресурс]
https://pidru4niki.com/00000000/pravo/osnovi_zemelnogo_prava_ukrayini
18. Екологічні паспорти України [Електронний ресурс]
<https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyj-monitoring/ekologichni-pasporty/>
19. SWOT-АНАЛІЗ І АНАЛІЗ ПРОГАЛИН (GAP-АНАЛІЗ) ПОЛІТИК, ПРОГРАМ, ПЛАНІВ І ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ У ГАЛУЗІ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ [Електронний ресурс]
https://www.sd4ua.org/wp-content/uploads/2016/08/3_Ekopolicyka.pdf
20. Територіально-просторове планування землекористування: навч. посібник. За заг. ред. професора А.М. Третяка. Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Третяк Н.А. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 168
21. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник] / Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. – Полтава: ПолтНТУ, 2019. – 172.
22. Агроекологічні, соціальні та економічні аспекти створення й ефективного функціонування екологічно стабільних територій : колективна монографія / за ред. П.В. Писаренка, Т.О. Чайки, О.О. Ласло. – П. : Видавництво «Сімон», 2016. – 230 с
23. Діджиталізація в земельних відносинах: як спростити життя допомогою ІТ [Електронне джерело]: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/didzhitalizaciya-v-zemelnih-vidnosinah-yak-sprostiti-zhittya-za-dopomogoyu-it.html>

24. ГІС-Технології в сільському господарстві та їх переваги [Електронне джерело]: <https://eos.com/uk/blog/his-tekhnologii-v-silskomu-hospodarstvi/>
25. Зміна клімату: наслідки та заходи адаптації: аналіт. доповідь / [С.П. Іванюта, О. О. Коломієць, О. А. Малиновська, Л. М. Якушенко]; за ред. С. П. Іванюти. – К. : НІСД, 2020. – 110 с.
26. АНАЛІЗ ВПЛИВУ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН НА ВОДНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ (повний звіт за результатами проекту). / Сніжко С., Шевченко О., Дідовець Ю. // Центр екологічних ініціатив «Екодія», 2021, 68 с.
27. Основні засади впровадження моделі «зеленої» економіки в Україні : навч. посіб. / Т.П. Галушкіна, Л.А. Мусіна, В.Г. Потапенко та ін. ; за наук. ред. Т.П. Галушкіної. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 154 с. (Бібліотека екологічних знань)
28. Мусіна Л. А. Інновації та технології для розвитку зеленої ресурсоефективної економіки України / Л. А. Мусіна, Т. К. Кваша : монографія. – К.: УкрІНТЕІ, 2017. – 138 с.
29. 30 відсотків Миколаївської області засмічено вибухонебезпечними предметами — ОВА [Електронне джерело]: <https://suspihne.media/mykolaiv/646356-30-vidsotkiv-mikolaivskoi-oblasti-zasmiceni-vibuhonebezpecnimi-predmetami-ova/>